

TEEMA

Moderni yhteisöllisyys kiinnostaa

*Nuku hyvin –
5 vinkkiä kotiin*

*Innovaatio Laihialta:
muovijätteestä
öljyä*

*Intohimona
orkideat*

Mari Pantsar

**"Hiilineutraalit
yritykset
voittavat"**

MIKKO LEHTIMÄKI

Wow-kokemusta rakentamassa

ASIAKASKOKEMUS. Sana, johon tänä päivänä ei voi olla törmäämättä, kun puhutaan yrityksistä, jotka haluavat kehittää toimintaansa. Siirtyessäni hiljattain pankkimaailmasta energia-alalle tavoitteissa oleva erinomainen ja yliverlainen asiakaskokemus vaihtui alan parhaaksi asiakaskokemukseksi. Miksi ihmeessä siitä on muodostunut tämän ajan trenditermi? Koska kaikki yritykset haluavat antaa asiakkailleen juuri sen, wow-kokemuksen. Niin mekin.

Mitä se sitten tarkoittaa? Eri ihmisille se voi olla hyvin erilaisia asioita. Itselleni se on ennen kaikkea helppoutta, sitä että voin itse valita miten, missä ja koska hoidan asiani. Se voi tarkoittaa myös jotain ihan uutta, mitä en ole osannut ajatella, jotakin joka yllättää minut positiivisesti. Yleensä kyse on pitkälti tunteesta.

Itselläni tuli hiljattain eteen ilmalämpöpumpun hankinta kesämökille. Hankintaa suunnitellessani tärkein kriteeri oli, että se sujuisi helposti, eikä minun tarvitsisi nähdä kovin paljon vaivaa asian eteen. Minulle helpointa olisi ollut soittaa omaan energiayhtiöni ja hankkia pumppu avaimet käteen -asennuksena tutusta ja turvallisesta paikasta. Koska lämpöpumppuasennukset eivät kuulu valikoimaan, hakeuduin sosiaalisen median pariin. Facebookin kautta löysin kuin löysinkin hyvän ja luotettavan asentajan, joka viikon sisällä asensi pumpun paikoilleen. Kaiken lisäksi voin nyt ohjata lämpötilaa mobiililaitteesta käsin. Ihan huippua! Tämä antoi minulle sen wow-kokemuksen.

Energia-ala ja sähköyhtiöt elävät murroksen aikaa, jolloin asiakaskokemuksen kehittäminen on ihan jokaisen juttu. Sanotaan, että tämän päivän kokemus on huomisen odotus. Asiakaskokemuksen rakentaminen onkin jatkuva prosessi. Työssäni saan olla luomassa asiakkaillemme täysin uusia ja erilaisia palveluita ja ratkaisuja, jotka ovat tärkeä osa wow'ta. Olen iloinen, että saan olla mukana tällä matkalla.

Tunnelmallista syksyä!

Lena Lainio
asiakaspalvelupäällikkö

Sisällys

Tämän numeron teemajutussa kerrotaan, millaista on moderni yhteisöllisyys, jonka pariin monet hakeutuvat vaikkapa kaupunkitapahtumissa, nettiyhteisöissä tai vapaaehtoistyössä. Yhteisön voimalla voi parantaa maailmaa ja omaa hyvinvointiaan.

3 TULEVAISUUDESSA

Sähköprätjän selkään

4 TEEMA

Yhdessä enemmän

12 PUHEENAIHE

Mari Pantsar: Hiilineutraalit yritykset voittavat

14 FIKSUMPI KOTI

Nuku hyvin!

16 INTOHIMO

Jyrki Elfving: "Unelmani olisi nähdä lumikuningatar Himalajan rinteillä"

20 AJANKOHTAISTA

Mm. Vaasan Sähkön tuore strategia ja arvot, astianpesukoneen hoito, pilotti-hankkeella pienempi sähkölasku

24 VAASALAISTA OSAAMISTA

Muoville uusi elämä

26 RISTIKKO

27 RESEPTI

Kuskusvuokaan jää koukkuun

VAASAN SÄHKÖ -KONSERNIN ASIAKASLEHTI

Seuraava Nette ilmestyy 11/2019

Postiosoite: PL 26, 65101 Vaasa

Käyntiosoite: Kirkkopuistikko 0, 65100 Vaasa

Puhelinvaihe: 06 324 5111

Asiakaspalvelu: 06 324 5750, asiakaspalvelu@vaasansahko.fi

Vikailmoitukset: 06 324 5700 (24 h, puhelut nauhoitetaan)

Internet: www.vaasansahko.fi

ISSN: 1458-7297

Toteutus: Aller Ideas

Päätoimittaja: Mikaela Jussila, nette@vaasansahko.fi

Toimituskunta: Olli Arola, Håkan Bodö,

Göran Heino, Mikaela Jussila, Tiina Lillbacka,

Beatrice Lundqvist

Painopaikka: UPC Print

Kansikuva: Heli Blåfield

**Suomen
vaasalaisinta
sähköä**

Sähköprätjän selkään

Teksti **ELLA PESONEN**

Kuva **RMK VEHICLE CORPORATION**

SÄHKÖAUTOT YLEISTYVÄT kovaa vauhtia, ja nyt perässä tulevat sähkömoottoripyörät.

Maailmalla on muutamia sähköprätkien valmistajia, kuten markkinajohtaja Zero. Myös Harley-Davidsonin odotettu ensimmäinen sähkömalli on tulossa markkinoille.

Suomestakin löytyy jo valmistaja: RMK Vehicle Corporation. Yritys sai alkunsa muutama vuosi sitten, kun turkulainen **Teemu Saukkio** rakensi itselleen moottoripyörän.

"Olin jo lapsena sellainen, että kun sain käsiini uuden tavarahan, purin sen osiin ja kokosin uudelleen. 15-vuotiaana kiinnostus siirtyi mopoihin", yrityksen pääsuunnittelijana toimiva Saukkio sanoo.

Hänen rakentamansa moottoripyörä oli ensimmäinen Suomessa valmistettu ja rekisteröity sähkömoottoripyörä. Sen pohjalta Saukkio kollegoineen kehitti tulenpuna-

sen RMK E2-prototyypin, joka esiteltiin yleisölle MP-messuilla Helsingissä viime helmikuussa.

Vastaanotto oli innostunutta, ulkomaita myöten.

"Monet ihmettelivät, että onko tuo muka totta."

Pyörien prototyypit valmistetaan Turussa, ja tuotantolinjaa suunnitellaan Seinäjoelle. Pyörän hinta on noin 25 000 euroa, ja kymmeniä ennakotilauksia on jo tehty.

E2-sähkömoottoripyörän valttikortti on ympäristöystävällisyys. Myös muita plussia riittää.

"Se on kaiken kaikkiaan hyvä moottoripyörä: hienon näköinen, siinä on pitkä kantama ja hyvät tehot. Eikä sille tarvitse paljon öljynvaihtoja tehdä."

Kaduilta suomalaisia sähköprätkiä voi bongaila viimeistään ensi vuonna, mutta Turussa jo nyt, sillä Saukkio käyttää omaansa kauppareissuillaan.

Teksti TERHI HAUTAMÄKI
Kuvat HELI BLÅFIELD, LINDA BAARMAN, MIKKO LEHTIMÄKI

Yhdessä enemmän

Kylien ja sukujen perinteinen yhteisöllisyys on aikojen saatossa osin hiipunut. Silti kaipuu yhdessä tekemiseen ja ryhmään kuulumiseen ei ole kadonnut. Moderni yhteisöllisyys kestää ehkä vain hetken, tapahtuu usein virtuaalisesti tai liittää yhteen samanhenkisiä mutta kaukana toisistaan eläviä ihmisiä.

Yhteisöllisyys kiinnostaa, koska se tekee hyvää ihmiselle ja maailmalle.

Yhteisöllisiä hankkeita
organisoivan Yhteismaan
järjestämä Illallinen taivaan
alla -tapahtuma on levinnyt
muutamassa vuodessa
Helsingistä maailmalle.

Helsinkiläinen **Pauliina Seppälä** löysi yhteisöllisyyden voiman sattumalta.

Seppälä työskenteli aiemmin tutkijana ja toimittajana. Kun Suomeen oli tullut joukoittain turvapaikanhakijoita, hän perusti vuonna 2009 Facebookiin Refugee Hospitality Clubin auttamaan turvapaikanhakijoiden ja paikallisten myönteisiä kohtaamisia. Siitä syntyi liike.

Yhdestä statuspäivityksestä sai alkunsa myös kierrätystapahtuma Siivouspäivä, joka on sittemmin laajentunut kymmeniin kaupunkeihin. Se muuttaa kadut, pihat ja puistot kirpputoreiksi, joilla kuka tahansa voi kaupata tavaroitaan. Myyntipaikat merkataan tapahtuman karttaan.

Lastentarhanopettajien paremman palkkauksen puolesta taistellut Ei leikkirahaa -kansanliike lähti niin ikään Seppälän perustamasta Facebook-ryhmästä.

Sosiaalinen media on uuden yhteisöllisyyden tärkeä moottori ja työväline. Seppälän mukaan ihmisjoukot saa liikkeelle ja osallistumaan kokeilemalla.

”Heitetään idea ja katsotaan, miten siihen tartutaan. Ei voi koskaan tietää, mikä ihmisiin uppoaa ja mikä lähtee liikkeelle.”

Moni kokee, että elämme hektistä ja individualistista aikaa, ja yhteisöllisyydelle on selvästi kaipuuta. Seppälä ymmärsi, että yhdessä tekemistä pitää auttaa ja kannustaa: luoda uudenlaista ilmapiiriä.

Kolmen perustajan voimin syntyi vuonna 2012 yleishyödyllinen yhdistys Yhteismaa ry, joka suunnittelee ja toteuttaa yhteiskunnallisesti merkityksellisiä projekteja, tapahtumia ja palveluja. Samat tekijät pyörittävät joukkorahoituspalvelu Mesenaattia.

Nykyisin Yhteismaa ja Mesenaatti ovat Seppälälle kokopäivätyö. Kolmen henkilön pyörittämän yhdistyksen toiminnalle hankitaan rahoitusta apurahoilla, yritys yhteistyöllä ja joukkorahoituksella. Mesenaatti taas on yritys, joka pyörii myyntituloilla.

”Siivouspäivä oli avaamassa yhdessä tekemisen, sallivuuden ja julkisen tilan hyödyntämisen kulttuuria. Ajatusta, että näin voidaan toimia. Voidaan itse keksiä juttuja.”

Suomalaiset ovat tarkkoja seurastaan

Yhteismaan organisoima jokakesäinen Illallinen taivaan alla -tapahtuma kokoaa ihmiset syömään yhtä aikaa kaupungin pihuille, aukioille, jalka-

käytävälle tai puistoihin ystävien, naapurien ja tuntemattomien kanssa. Tapahtuma on levinnyt Suomesta muun muassa Pietariin, Buenos Airesiin ja Washingtoniin.

Seppälä on ollut käynnistämässä myös Nappi Naapuri -palvelua, virtuaalista, koko Suomen kattavaa karttaa, jolla ihmiset voivat kohdata kuin vanhanaikaisessa kylässä. Palvelussa voi pyytää ja tarjota apua vaikkapa lastenhoitoon ja kodin askareisiin.

Seppälän mukaan yhdessä tekeminen kiinnostaa, mutta käytännössä suomalaiset ovat vähän arkoja ryhtymään esimerkiksi naapuruston projekteihin.

”Ihmiset pelkäävät, että kun tekee jotain vapaaehtoisesti, joutuu saman tien taakankantajaksi. Enemmän saisi olla sellaista kepeän yhdessä tekemisen kulttuuria, jossa ei tarvita projektipäälliköitä.”

Naapuruston yhteisöllisyydessä on Seppälän mukaan haastavaa se, että suomalaiset ovat usein tarkkoja seurastaan. Monet varovat ensin lupautumasta mihinkään. Toisaalta sitten kun ihmiset lähtevät mukaan, he sitoutuvat tekemiseen vahvasti.

Seppälän mukaan Nappi Naapuri haluaa kannustaa normalisoimaan avun pyytämistä. Se on esimerkiksi auttanut naapuruston ikäihmisiä ja lapsiperheitä kohtaamaan, mistä on iloa ja hyötyä molemmipuolisesti.

Primus motoreita tarvitaan

Seppälä toivoo, että yhteiskunnassa asioita tapahtuisi yhä enemmän ruohonjuuritasolta, ihmisten aloitteesta.

”Ongelmien ratkaisu lähtisi ihmisistä ja ryhmistä, ja julkinen sektori tulisi sitten mukaan auttajaksi.”

Yhteismaa ei halua tehdä asioita valmiiksi, vaan kehittää alustoja ja infrastruktuuria muiden käyttöön. Kun ihmiset kohtaavat ja tutustuvat, he alkavat itse luoda uusia toimintatapoja.

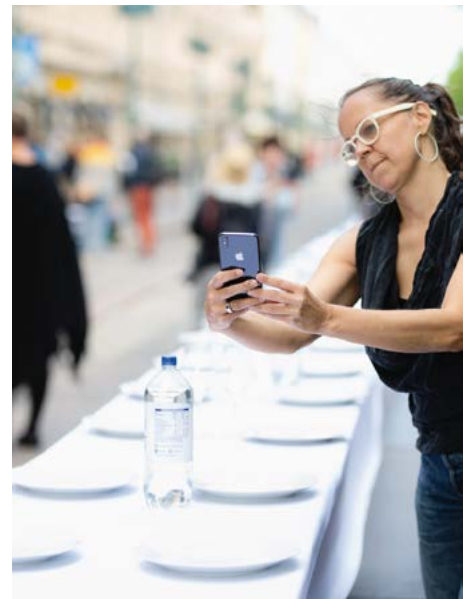
”Usein on hyvä, kun toiminnassa on primus motoreita. Me emme välttämättä halua olla niitä, vaan luoda työkaluja niille, jotka ovat.”

Seppälä on huomannut, että ideoiden heitelyssä ja joukkojen aktivoimisessa ei pidä ottaa liian isoa roolia eikä ryhtyä organisoimaan liian varhaisessa vaiheessa.

”Silloin muut kokevat, että heidän osaamistaan tai panostaan ei tarvita. Mieluummin alku voi olla luovaa kaaosta, jota kymmenet ihmiset alkavat rakentaa, ja jotkut ottavat sitten homman omakseen.” ■

Paulina Seppälälle sosiaalinen media on tärkeä työkalu yhteisöllisyyden rakentamisessa. Illallinen taivaan alla -tapahtumia voi seurata esimerkiksi Facebookissa: Finnish Your Dinner.

3

ajatusta siitä, mitä on uudenlainen yhteisöllisyys

1

Haemme omalta tuntuvia yhteisöjä.

Ennen yhteisö kehittyi toisiaan lähellä asuvien kesken, nyt jokainen voi etsiä itselleen sopivat yhteisöt vaikka toiselta puolelta maailmaa. Peli-harrastajat, samaa sairautta sairastavat tai piensijoittajat löytävät toisensa verkossa.

Yhteisöllisyyden tunne muodostuu kuitenkin samoin kuin aina. Se on jaettua uskoa siihen, että kuuluminen juuri tähän yhteisöön auttaa täyttämään tietyn tarpeen.

”Netissäkin yhteisöllisyys kumpuaa siitä, että yhteisö täyttää tärkeän tarpeen ja on riittävän merkityksellinen”, sanoo yhteisöllisyyttä tutkinut **Miia Kosonen**, joka työskentelee projektipäällikkönä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa.

Kaiken ytimessä ovat vuorovaikutus ja luottamus.

”Myös toistuvat rutiinit ovat yhteisön rakentumisessa tärkeitä. Yhteisöä ei muodostu, jos vuorovaikutus on kaoottista, eikä kukaan tiedä mitä odottaa.”

Virtuaalisissa yhteisöissä korostuvat mielikuvat: jo hyvin pienistä vihjeistä rakennetaan käsitys toisista ja stereotyyppiä ”niistä muista”, ennen kuin varsinainen tuttuus syntyy.

”Tutkijat puhuvat niin sanotusta nopeasta luottamuksesta. Se mahdollistaa alkuun pääsemisen kanssakäymisessä.”

2

Yhteisöt voivat olla tilapäisiä.

Vuonna 2014 äitien Facebook-ryhmissä levisi ilmiö nimeltä hätäkahvit. Tällä koodisanalla sai pyytää nopeaa matkan kynnyksen vertaistukea. Ilmiö levisi perhesurmatapausten myötä, kun ihmiset alkoivat miettiä, miten uupuneita äitejä voisi auttaa. Hätäkahvittelu laajeni tarkoittamaan myös arkista tukea, jota tarvitsee kuka tahansa silloin tällöin.

Hätäkahvit on esimerkki tämän päivän tilapäisestä yhteisöllisyydestä.

Kaikki yhteisöt eivät ole vuosien mittaisia sitoumuksia, vaan hetkelisiä projekteja. Kososen mukaan tällainenkin yhteisöllisyys voi olla aitoa ja todellista, jos yhteen liittävä tekijä tuntuu tarpeeksi merkitykselliseltä.

”Tilapäinen yhteisöllisyys näkyy paitsi yhteisöllisissä tai kyläkoulun pelastamisissa, myös esimerkiksi oppimisessa. Erilaisten kurssien ympärille voi syntyä varsin lyhyessä ajassa tiivis yhteisö.”

FOTOILIA

3

Meillä on monia rinnakkaisia yhteisöjä.

Yhä useammat tekevät monimuotoista työtä, jossa vaihdetaan projektien tai työnantajien mukaan sujuvasti työyhteisöstä toiseen. Vapaa-ajalla voi olla useita yhteisöjä niin virtuaalisesti kuin omalla asuinalueella.

”Tämän päivän yhteisöllisyys rakentuu säikeistä. Tiiviiden yhteisöjen rinnalla on vähemmän kiinteitä ja ohuempia yhteisöjä.”

Kosonen arvelee, että laajat, pinnalliset someyhteisöt ovat eräänlainen välivaihe. Alun perin verkkoyhteisöt lähtivät liikkeelle pienemmistä heimoista, vertaisryhmistä ja alakulttuuriryhmistä. Kosonen uskoo, että kaikkien yhteisestä somesta edetään taas takaisin pienempiin heimoihin.

”Sitä ihmiset kaipaavat: omaa turvallista hiekkalaatikkoa. Ei huutamista Facebook-ryhmässä 20 000 ihmiselle.” ■

Auttaminen lisää onnellisuutta

VAPAAEHTOISTYÖLLÄ voi auttaa lähimmäisiä, mutta yhdessä tekemisestä saa itsellekin hyötyä.

Suomalaisessa Sukupolvien ketju -tutkimuksessa havaittiin, että vapaaehtoistyötä tekevät suurten ikäluokkien edustajat ovat onnellisempia kuin ne, jotka eivät tee vapaaehtoistyötä.

Yhdessä tekemisessä onnellisuutta lisäävät sosiaaliset suhteet ja mahdollisesti se, että vapaaehtoistyö on julkista, näkyvää toimintaa.

Laajassa brittitutkimuksessa havaittiin, että vapaaehtoistyön myönteinen vaikutus mielenterveyteen alkaa näkyä 40-vuotiaista ylöspäin.

Amerikkalaistutkimuksessa taas huomattiin, että alempi sosioekonominen asema on yhteydessä alhaisempaan onnellisuuteen niillä, jotka eivät tee vapaaehtoistyötä. Sen sijaan vapaaehtoistyötä tekevät ovat keskenään yhtä onnellisia sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Lähde: Antti O. Tanskanen, Mirkka Danielsbacka: Ovatko vapaaehtoistyö ja hyväntekeväisyys yhteydessä onnellisuuteen? Yhteiskuntapolitiikka 80 (2015):5.

**Löydä oma
vapaaehtois-
työsi!**

hiip100.fi
vapaaehtoistyö.fi
vapaaehtoiseksi.fi

Alli Ikonen on talkooleirikunkari. Tuorein leirikokemus on Hangosta, jossa hän raivasi rantaa WWF:n suojeluasiantuntija Teemu Niinimäen kanssa.

Vapaaehtoistyössä yhteishenki syntyy helposti

Helsinkiläinen **Alli Ikonen** on ollut WWF Suomen talkooleireillä 15 vuotena. Hän on ehtinyt leireillä useilla paikkakunnilla Utsjoelta Turun saaristoon.

Ikonen tämänvuotinen kohde oli Hangon Tulliniemen dyynialue, jossa elää 45 uhanalaista ja silmälläpidettävää lajia. Leirin luonnonhoitotoissa vähennettiin rehevöitymisen vaikutuksia esimerkiksi raivaamalla mäntypuustoa.

”Leirit ovat kokonaisvaltaisia elämyksiä. Monesti nykypäivän työ ja myös luonnonsuojelu ovat aika abstraktia. Tässä näkee työn tulokset saman tien. Viikko maasto-olosuhteissa leiriporukan kesken on hyvin intensiivinen. Siinä unohtuu kaikki muu.”

Ikonen mukaan luonnonsuojelutyötä tuntuu hyvältä tehdä porukalla. Lyhyesäkin ajassa saadaan paljon aikaiseksi. Kun työn tavoitteet ovat selkeät ja työ hyvin ohjeistettua, yhteishenki syntyy helposti.

”Leireillä käy samoista asioista kiinnostuneita ihmisiä, joita ei välttämättä arjessa muutoin kohtaisi.”

Suomalaiset tekevät paljon vapaaehtoistyötä. WWF:n suojeluasiantuntija **Teemu Niinimäki** kertoo, että vapaaehtoistyön kysyntä kasvaa koko ajan. Esimerkiksi vuodesta 1977 lähtien järjestetyt talkooleirit täyttyvät nykyisin muutamassa tunnissa.

”Suurin muutos on siinä, että ennen tämä oli pienemmän porukan toimintaa ja nyt tulijoita on valtavasti.”

Talkootyöt ovat risusavotan kaltaista suhteellisen helppoa työtä, joka ei vaadi ennakkotaitoja. Vapaaehtoistyössä vetoaa tietynlainen helppous: saa tehdä konkreettista opastettua työtä ja nauttia retkeilystä, ja kaikki on järjestetty valmiiksi.

”Työssä voi heittää aivot narikkaan. Paikalla on työnjohto ja leirikokki, on työkalut ja ikään kuin valmis kattaus. Tulija maksaa vain matkansa.” ■

Modernin yhteisöllisyyden trendejä

HACKATHONIT | Muodikas tapa ratkoa liiketoiminnan tai yhteiskunnan haasteita on koota osaajia vuorokauden tai parin intensiiviseen rypistykseen. Vaikka hackathoneissa etsitään usein digiratkaisuja, se on laajentunut tarkoittamaan mitä tahansa ongelmanratkontaa. Hackathoneja järjestävät niin yliopistot, yritykset, kaupungit kuin järjestötkin.

MEETUPIIT | Samoista asioista kiinnostuneiden on helppo löytää toisensa verkon välityksellä ja järjestää myös tapaamisia kasvotusten. Näin voi kohdata samanhenkisiä ihmisiä ilman sitoutumista pitkäaikaiseen harrastusryhmään, eikä tarvita valmista organisaatiota tai vakiintunutta järjestäjätahoa. Online-palvelu Meetup on yksi tunnetuista maailmanlaajuisista kanavista, joiden kautta kuka tahansa voi koota tietyn alueen ihmisiä yhteen tietyn aiheen pohjalta.

RUOKAOSUUSKUNNAT | Ruokaosuoskunnat ovat paitsi tapa hankkia lähiruokaa, myös yhteisöllistä toimintaa, joka tuottaa iloa itsessään. Osuoskunta rahoittaa viljelytoiminnan jäseniltä perittävillä satomaksuilla. Työtä teetetään ammattilaisilla, mutta lisäksi jäsenet tekevät pellolla sovittun määrän talkootyötä.

YES IN MY BACKYARD | NIMBY, "not in my backyard", kuvaa nurkakuntaisuutta, jossa vastustetaan epämiellyttäväksi koettuja muutoksia omalla asuinalueella. Vastavoimaksi on syntynyt ajattelutapa "yes in my backyard" eli YIMBY, jolla luodaan avoimuutta kaupunkilaisten välille ja ennaltaehkäistään sosiaalisia ongelmia. Yhdysvalloissa YIMBY-liike ajaa etenkin edullisempaa asuntotuotantoa, Suomessa termillä on viitattu esimerkiksi turvapaikanhakijoiden ja paikallisten tutustuttamiseen.

FOTOLIA

Coworking – töitä erikseen mutta kimpassa

ETÄTYÖT, ITSENSÄ TYÖLLISTÄMINEN ja pätkätyöt yleistyvät. Työyhteisön kaipuu on silti suuri.

Ympäri Suomea on perustettu coworking-tiloja, joissa freelancerit, yksinyrittäjät ja pienet yritykset työskentelevät saman katon alla ja saavat arkeensa kaivattua yhteisöllisyyttä. Tiloista voi vuokrata työpisteen tai työhuoneen hetkeksi tai vakituisesti. Yhteisiin palveluihin voi kuulua kokoushuoneita, ravintola, printeri tai mahdollisuus osallistua joogaan tai verkostointitapahtumiin.

Monella modernilla työläisellä on erikseen kollegat, joiden kanssa tehdään projekteja, usein etänä, ja jaetun työtilan kaverit, joiden kanssa rupatellaan päivittäin kahvituolla tai sparraillaan ideoita. Coworking-tilojen lisäksi jaettuja työtiloja voi etsiä myös esimerkiksi Mushrooming-sivuston ja sen Facebook-ryhmän kautta.

Miksi yhdessä tekeminen kannattaa?

ENNEN YHTEISÖLLISYYT oli itsestäänselvää: piti tulla toimeen suvun kanssa ja osallistua kylän talkoisiin. Perinteiset yhteisöt ja siteet ovat monin paikoin löytyneet, jolloin yhteisöllisyydestä on tullut asia, jota herätellään aktiivisesti.

Yhteisöllisyydellä nähdään muitakin tavoitteita kuin itse tekemisen tulos. Esimerkiksi suosituksi ilmiöksi nousseet plogging- eli roskajuoksutapahtumat ovat samaan aikaan ympäristön siistimistä, kunnosta huolehtimista ja yhteisöllinen tempaus.

Lukuisten tutkimusten mukaan osallistuminen ja sosiaaliset suhteet lisäävät terveyttä ja hyvinvointia sekä estävät syrjäytymistä. Tiiviit sosiaaliset suhteet ovat yhteydessä ihmisten kokemaan luottamukseen, mikä taas on tärkeää, jotta yhteiskunta voi

toimia ja asuinalueet tuntuvat turvallisilta.

Esimerkiksi keväällä 2017 päättyneen valtioneuvoston kanslian rahoittaman ASUVA-hankkeen keskeisiä tuloksia oli, että asuinalueiden yhteisöllisyyden edistämällä ja yhteisöasumisella on myönteinen vaikutus hyvinvointiin ja elämänlaatuun, mikä on linjassa aiempien kansainvälisten tutkimusten kanssa.

Vaikka yhteisöllisyydestä on tullut tavoiteltu asia, väkisin yhteisöä ei synny. Tutkija **Miia Kososen** mukaan ihmisillä on taipumuksia nähdä yhteisöjä sielläkin, missä niitä ei ole: mikä tahansa keskustelupalsta ei ole yhteisö. Yhteisön synty ei ole ollut helppoa ennen, eikä se ole nytkään.

"Yhteisön muodostuminen vaatii paljon kohtaamisia, aikaa ja tekemistä – ja usein myös onnekkaita sattumia."

Jari Hovila ja Ari Niemelä (keskellä) järjestävät Halkosaaren kyläyhdistyksessä monenlaisia tapahtumia, toimintaa ja talkoita alueen asukkaille.

Kyläaktiivit luovat yhteistä tekemistä

Vaikka asuinalueen yhdessä tekeminen olisi päässyt hiipumaan, se on mahdollista elvyttää uudelleen. Seinäjokelainen Jari Hovila kannustaa aktiivisuuteen, sillä siitä on iloa kaikille.

Seinäjoen Halkosaari on yksi Suomen lapsirikkaimmista kylistä suhteessa asukasmäärään. Noin 250 kotitalouden kylässä oli aiemmin aktiivista toimintaa, mutta se lopahti 2000-luvulle tultaessa.

Vuonna 2016 yhden koululuokan vanhempien porukka halusi alkaa elvyttää yhteistä tekemistä. **Jari Hovila** ja **Ari Niemelä** olivat kaksi aktiiveista, jotka lähtivät mukaan järjestämään lasten tapahtumaa, Muksuriehää, tempurattoineen ja poniratsastuksineen.

Nykyisin Niemelä toimii Halkosaaren kyläyhdistyksen puheenjohtajana, Hovila varapuheenjohtajana ja rahastonhoitajana. Yhdistys on lasten tapahtumien ohella tehnyt skeittialueen

ja frisbeegolfradan. Nyt projektina on minigolfrata.

"Ajatuksena on, että ei tarvitsisi lähteä aina keskustaan, vaan omalla kylälläkin olisi monenlaista tekemistä", Niemelä sanoo.

Yhdistys järjestää joka vuosi isot arpajaiset, joissa koululaiset kiertävät ovelta ovelle, ja tuotot menevät luokkaretkiin. Kyläyhdistys tukee myös päiväkodin retkiä.

Yhteistä tekemistä asuinalueelleen kaipaavia Jari Hovila rohkaisee ryhtymään toimeen. Asioita voi lähteä viemään alkuun pienellä kaveriporukalla. Kannattaa kysyä rohkeasti yrityksiä sponsoreiksi.

Halkosaaren kyläyhdistys on saanut osan rahasta kaupungin kehitysavustuksina ja lisää on kerätty talkootyöllä, yrityksiltä lahjoituksina sekä mainostuloina.

"Ei meilläkään ollut suhteita, vaan olemme saaneet tukea pyytämällä ja perustelemalla. On hyvä, jos on jokin tarina taustalla: miksi meitä kannattaisi tukea."

Tapahtumien toteuttajat eivät ole suuri joukko, mutta viimeksi Muksuriehaan tuntui jo löytyvän 30 aikuista järjestäjää aiempaa vaivattomammin.

Kyläyhdistys järjestää myös kökkiä eli talkoita, joissa kunnostetaan asuin- aluetta, sekä liikuntaharrastuksia, kuten yhteislenkkejä. Parhaimmillaan lenkillä oli 18 henkeä.

Hovilalle ja Niemelälle yhdessä tekeminen on tuonut ystävyssuhteita. Yhdistyksen aktiiveista on tullut luottohenkilöitä, joihin ihmiset ottavat yhteyttä kaikenlaisissa asioissa ja jotka toimivat kyläläisten äänitorvena koulun ja päiväkodin suuntaan.

"On meillä varmaan kylän laajimmat puhelinluettelot." ■

Hiilineutraalit yritykset voittavat

Sitran Mari Pantsar kannustaa sekä isoja että pieniä yrityksiä panostamaan ekologiseen kestävyyteen, jos ne haluavat menestyä tulevaisuudessa.

Teksti **SIRKKU SAARIAHO** Kuva **VUOKKO SALO**

Nyt on aika toimia. Sanahelinä ja kauniit ajatukset eivät enää riitä, kuten Sitran Hiilineutraali kiertotalous -teemaa johtava **Mari Pantsar** tekee napakasti selväksi.

Pantsar on puhunut jo kaksi vuosikymmentä ekologisesti kestävämmän ja kilpailukykyisemmän yhteiskunnan puolesta. Aivan, nämä kaksi termiä kuuluvat tänä päivänä tiukasti yhteen.

Kuluttajien toimet eivät yksin riitä, vaan yritysten rooli maapallon tulevaisuuden ja ilmastotavoitteiden toteuttamisessa on ratkaiseva. Hiilineutraali yritys tuottaa vain sen verran hiilidioksidipäästöjä kuin se pystyy sitomaan.

Kuluttajien tietoisuutta ja vastuullisuutta ei pidä aliarvioida.

Ekologinen kestävyys ei Pantsarin mukaan enää voi olla yritykselle vain tavoite tai vaihtoehto, vaan sen pitää olla lähtökohta. Se on myös erittäin merkittävä kilpailukyyn lähde.

”Ekologinen kestävyys ja hiilineutraalius ovat yritykselle elämän ja kuoleman kysymys. Jatkossa vain hiilineutraalisti toimivat yritykset, jotka

tuottavat puhtaita ratkaisuja, tulevat olemaan kilpailukykyisiä ja pysyvät markkinoilla. Ja ne, jotka ylittävät ekologisessa kestävyudessa lain vaatimukset, ovat kilpailukykyisimpiä”, Pantsar toteaa.

Kuluttajien tietoisuutta ja vastuullisuutta ei pidä aliarvioida. Tuotteen pitkä elinkaari, korjattavuus ja kierrätettävyys ovat heille tärkeitä kriteerejä.

Pantsar antaa tunnustusta sille, että suomalaiset ovat jo edistyskäsillä hiilineutraalissa kiertotaloudessa. Se on ollut tapa toimia pitkään. Siihen on hyvät syyt: maantieteellinen sijainti, ilmasto sekä luonnonvarat.

Ratkaisut, jotka on aikanaan tehty pakon edessä, ovat luoneet pohjan monia muita maita puhtaammalle tuotannolle.

”Koska Suomella ei ole omia fossiilisia polttoaineita, öljyä, kivihiiltä tai kaasua, teollisuus on aina joutunut tekemään energiatehokkaita ratkaisuja. Se on joutunut kehittämään uusiutuvien energioiden lähteitä, joilla fossiilisten polttoaineiden puute voidaan korvata. Se on ollut olosuhteista johtuen järkevää liiketoimintaa.”

Esimerkiksi hän nostaa perinteisen raskaan teollisuuden alan, metsäteol-

lisuuden. Se on jo useamman vuosikymmenen ajan kehittänyt bioenergiaa, yhdistänyt sähkö- ja lämmöntuotantoa sekä kehittänyt vesien puhdistusta ja jätehuoltoratkaisuja.

Samalla on syntynyt vientituote, luonnonvarojen kestävää käyttöä edistävä suomalainen clean tech -osaaminen.

”Sille on loputon kysyntä maailmanmarkkinoilla. Osaamista kannattaa viedä rohkeasti globaaleille markkinoille, jos se on mahdollista”, Pantsar kannustaa.

Haasteeksi Pantsar katsoo sen, että globaalit ongelmat ovat suuria, mutta suomalaiset yritykset pieniä. Ratkaisuksi tarvitaan yhteistyötä sekä erilaisia yhteistyöverkostoja ja -yrityksiä.

Kestävillä ratkaisuilla on usein muita korkeampi hinta. Se ei Pantsarista ole oikein.

”Lainsäädäntö on epäonnistunut tässä. Valtioiden olisi luotava sellainen toimintaympäristö, että kestävä ja ekologist ratkaisut olisivat edullisempia sekä kuluttajille että yrityksille.”

Käytännössä se voisi tarkoittaa esimerkiksi veroratkaisuja tai kannusteita yrityksille.

”Nyt kun ilmastokriisi on karkaamassa käsistä, on otettava käyttöön tehokkaat ohjaukeinit.” ■

Mari Pantsar

Johtanut Suomen itsenäisyyden juhlarahastossa Sitrassa vuodesta 2014 asti Hiilineutraali kiertotalous -teemaa. Se viitoittaa Suomen tietä kohti ekologisesti kestävämpää ja kilpailukykyisempää yhteiskuntaa.

Takanaan parinkymmenen vuoden käytännön kokemus clean tech -liiketoiminnan kehittämisen johtotehtävistä yksityisellä ja julkisella sektorilla. Toimii useiden yritysten hallituksissa.

Koulutukseltaan filosofian tohtori. Dosentuurit Helsingin yliopistossa ja Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa.

Nuku hyvin!

Palauttava uni on tärkeä osa hyvinvointia. Nukkumiseen vaikuttavat monet asiat, usein myös makuuhuoneen sisustus ja muut kodin pienet ratkaisut.

Teksti JOHANNA TILUS

5
vinkkiä
syvään
uneen

1 Pyhitä makuuhuone nukkumiselle

ÄLÄ SIIJOITA työpöytää makuuhuoneeseen, jotta työajatuksesi eivät olisi nukahtaessasi ja herätessäsi mielessäsi – ja silmissäsi. Pidä myös viihdelaitteet pois makuuhuoneesta. Parisuhteellekin saattaa yllättäen löytyä lisää aikaa. Tai rentouttavalle lukemiselle.

Vielä pitäisi tiskata puurokattila aamuksi ja vastata pariin meiliin... Kun vuorokauden tunnit eivät meinaa riittää, tuntuu helpoimmalta nipistää vartti jos toinenkin yönistä. Se ei kuitenkaan kannata.

"Unen aikana elimistö palautuu rasituksesta ja stressistä, joten pitkäaikainen unenpuute lisää riskiä sairastua tyypin 2 diabetekseen, sydän- ja verisuonitauteihin, Alzheimerin tautiin ja masennukseen. Perusflunssakin iskee helpommin, jos immuunijärjestelmä ei toimi kunnolla", Helsingin yliopistolla

työskentelevä dosentti **Tarja Stenberg** sanoo.

Euroopan unitutkijoiden yhdistyksen *Pisa Sleep Award* -tiedepalkinnolla palkitulla tutkijalla on hyviäkin uutisia.

"Aivojen hypotalamuksessa sijaitsevan keskuskellon toimintaa voidaan tarvittaessa rukata valon avulla samaan tapaan kuin kellon viisareita. Voimme esimerkiksi vetää pimennysverhot kiinni ja näin viestiä kehollemme, että elimistön on aika rauhoittua."

Myös iltakävely tai kevyt venyttely-hetki kotona ennen nukkumaan-

KUVAT: FOTOLIA

2 Petaa sänky

PIDÄ MAKUUHUONE SIISTINÄ ja suosi sisustuksessa maanläheisiä sävyjä, niin mieli rauhoittuu jo visuaalisten ärsykkeiden puutteesta. Tuo tilaan vain esineitä, joista todella pidät: viherkasvit, lempitaulusi, kaunis lukuvalaisin.

3 Vältä sinistä valoa

PYRI SÄÄNNÖLLISEEN UNIRYTYMIIN.

Jos haluat nukkua iltakymmeneltä, sulje televisio ja älylaitteet viimeistään yhdeksältä. Tai jos käytät älylaitteita sängyssä lukemiseen, lataa niihin sovellus, joka estää aivoja virkistävän sinisen valon heijastumisen näytöltä. Laita kännykkä yöksi äänettömälle, mieluiten lentokonetilalle, niin et heräile turhiin piippausääniin.

menoa voi rauhoittaa mieltä ja tukea yleisterveyttä, mutta stressihormonia tuottavan raskaan liikunnan tulisi tapahtua vähintään kaksi tuntia ennen nukkumaanmenoa.

Aikuisen ihmisen keskimääräinen unentarve on 7,5–8 tuntia yössä, mutta tarve vaihtelee yksilöittäin. Myös unta tukevien menetelmien vaikutus vaihtelee eri ihmisillä.

”Toinen tykkää nukkua ilman peittoa, toinen tarvitsee peiton lisäksi flanelliyöpaidan ja villasukat.” ■

5 Pysy pimeässä

HANKI makuuhuoneeseen pimennysverhot ja himmennettävät valot. Jos sinulla on tapana herätä yöllä vessaan, älä keskeytä yöhormoni melatoniinin tuotantoa rävyttämällä kirkkaita valoja päälle, vaan asenna kulkureitillesi pistorasioihin pari pientä yövaloa.

4 Satsaa unikavereihin

RUUMIINLÄMPÖ LASKEE yötä kohti. Keho on erityisen herkkä reagoimaan ulkoiseen lämpötilaan aamuyöstä, jolloin unessa on enemmän REM-unijaksoja. Säädä makuuhuoneesi lämpötila hiukan normaalia viileämmäksi niin, että et herää kesken unien hikoiluun – mutta et myöskään palele. Valitse hengittävistä materiaalista valmistetut lakanat ja vaihda ne riittävän usein. Peiton materiaalin ja muhkeuden tulisi tukea kehosi luonnollista lämpötilaa. Jos joudut öisin vaihtamaan jatkuvasti asentoa tai selkää kolottaa, tarkista, ovatko tyynysi korkeus ja napakkuus sekä patja nukkumisasennollesi ja kropallesi sopivat.

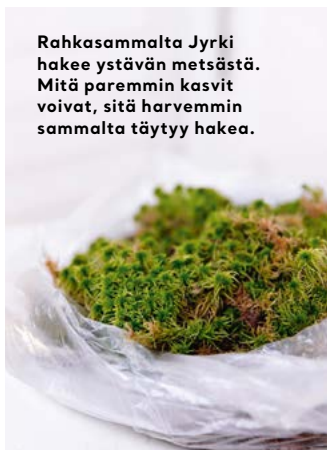
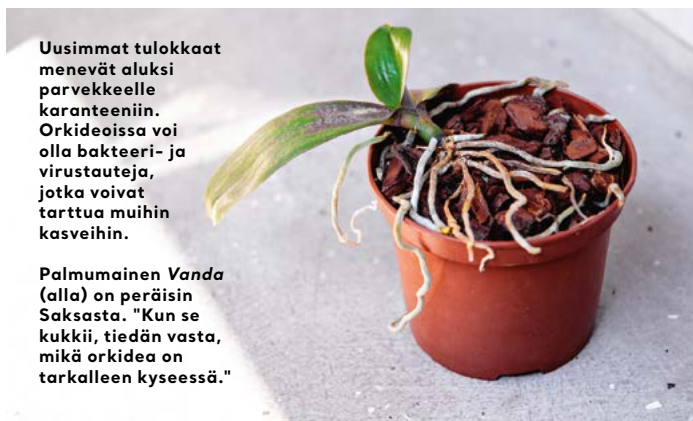
Helsinkiläinen Jyrki Elfving ihastui parikymmentä vuotta sitten orkideoihin, ja harrastus on vienyt miestä siitä lähtien. Viime vuosina vaativien viherkasvien hoitamisesta on tullut maailmallakin iso trendi.

Teksti **ELLA PESONEN** *Kuvat* **KAISU JOUPPI**

"Unelmani olisi nähdä lumikuningatar Himalajan rinteillä"

Jyrki Elfvingin, 55, kotona on kahdeksan-
kymmentä orkideaa. Orkideat ovat herkkiä
ja mystisiä kasveja, jotka saattavat väläyttää
värikkäitä kukkia vain harvoin.
Juuri se on harrastuksen kipinä.

"Olen aina ollut kiinnostunut kasvien hoidosta. Nuoresta asti olen harrastanut kaktuksia, mehikasveja ja bonsaipuita. Orkideat olivat aluksi vain lisä muiden joukkoon, mutta sitten vain ne jäivät. Ehkä siksi, että ne ovat niin mielenkiintoisia.

Ensimmäisen orkideani ostin 1990-luvulla Helsingin Stockmannilta. Se on ihan tavallinen perhosorkidea, *Phalaenopsis*, eli sellainen, joka ihmisille tulee usein ensimmäisenä orkidea-sanasta mieleen.

Siihen maailman aikaan se oli ihmeellinen, mutta ei enää. Nyt se on orkideoistani tavallisin, mutta kaikkein rakkain. Se on vähän niin kuin Roope Ankan ensilantti.

Orkidealajeja on arviolta 15 000–35 000 erilaista, kotonani niitä on noin 80. Suurin osa kasveistani on luonnonlajeja Etelä-Amerikasta ja Aasiasta. Paitsi ensimmäinen orkideani – se on monen lajin yhdistelmä eli hybridi. Kutsun sitä sekarotuiseksi.

Olen ostanut orkideoita alan liikkeistä ulkomailta ja Suomesta sekä tilannut suoraan orkideatiloilta. Jotkut ovat kuulemma tilanneet niitä netistäkin. Kalleimmat ovat neljänkymppi luokkaa, halvimpia saa parilla eurolla.

"Jotkut orkideoistani eivät ole kukkineet vielä koskaan. Harrastuksessa täytyy olla kärsivällinen."

O rkideoiden kasvuympäristöt vaihtelevat trooppisista sademetsistä Himalajan lumisille rinteille. Ei siis ole taattua, että ne suosuvat asumaan kerrostalossa Helsingin Roihuvuorossa.

Kaikki riippuu lämpötilasta, kosteudesta ja valaistuksesta. Kotonani kasvualustana toimii kuorirouhe tai rahkasammal, joka pysyy kosteana ja ilmavana. Yksi orkidea voi viihtyä patterin edessä, toinen tuuletusikkunan luona.

Kerran viikossa upotan kasvit puoleksi tunniksi veteen. Kasteluun menee noin 3–4 tuntia. Pääasiassa minä hoidan kasveja, välillä vaimoni auttaa. 19- ja 23-vuotiaat poikani osallistuvat vähemmän.

En juttele orkideoille tai keksi lempinimiä. Kastelu ja valo saavat luvan riittää.

Orkideat kukkivat pääsääntöisesti keväällä, syksyllä ja uutena vuotena. Aina keväisin alan odottaa, josko jokin niistä kukkisi.

Välillä odotan koko vuoden ja sitten vielä toisen ja kolmannen. Jotkut orkideoistani eivät ole kukkineet vielä koskaan. Tässä harrastuksessa täytyy olla kärsivällinen.

Lopulta odotus palkitaan, ja kasvi kukkii. Kukinto voi kestää vain pari viikkoa tai jopa puoli vuotta.

P arhaita asioita harrastuksessa on tiivis yhteisö. Olen ollut pitkään Suomen Orkideayhdistyksen jäsen ja tänä keväänä aloitin puheenjohtajana.

Yhdistyksen rikkaus on se, että sieltä saa seuraa ja neuvoja ja jäseniä on monista eri taustoista ja aloilta. Itse työskentelen hankintapäällikkönä Nesteellä.

Tapaamme kerran kuussa. Järjestämme luentoja, teemme matkoja orkideakohteisiin ja yhteistilauksia orkideatiloilta. Välillä meillä on kasviovaihtoihoja. Ne ovat hauskoja tapahtumia, joita odotan innolla.

Olemme myös onnistuneet luomaan uuden hybridilajikkeen. Se on harvinaista. Olemme Euroopan ainoita yhdistyksiä, joilla on oma rekisteröity kasvi.

Orkideamme nimi on *Cattleya Finsoc*, ja sillä on vaalea kukka, jossa on punertava sisus. Niitä on meillä jäsenillä muutama kymmenen kappaletta. Joskus voisimme järjestää niiden kokoontumisajat.

Harrastuksen hienoimpia hetkiä ovat orkideanäyttelyt. Näyttelyitä järjestämme kahden vuoden välein, seuraavan kerran lokakuussa Helsingissä. Silloin jäsenet ympäri Suomea tuovat parhaim-

Jyrkin vinkit harrastukseen:

Perhosorkidealla pääsee

alkuun. "Se on varma valinta. Niitä voi ostaa monista paikoista, usein jopa ihan tavallisista marketeista."

Etsi tietoa netistä ja alan

julkaisuista. "Netistä löytyy paljon hyviä kasvatusohjeita. Muista ainakin nämä: valitse kasvualustaksi jokin muu kuin multa ja muista säännöllinen hoito."

Liity Suomen Orkideayhdistykseen.

"Kaikki ovat tervetulleita, vuosimaksu on vain muutaman kymppi. Me autamme, neuvoimme ja jaamme vinkkejä."

piaan näyttille. Orkideoita on kaikissa mahdollisissa väreissä.

Välillä orkideoita tulee myös Virossa, Venäjältä ja Ruotsista. Käytännössä siis orkidea voi matkustaa näyttelyyn pahvilaatikossa ruotsinlaivalla.

Valitsemme näyttelyssä parhaan, mutta muuten emme arvostele. Muualla maailmalla on tapana tuomaroida orkideoita kuin koiranäyttelyissä.

M uutamana kerran olen muuttanut orkideoiden kanssa. Ei se vaikeaa ole, kukat pakataan vain muovilaatikoihin. Sisustustakaan ei ole sen kummemmin tarvinnut muuttaa: orkideoita on vähän kaikkialla ja lasikot makuuhuoneessa ja keittiössä.

Jos lähtee lomalle, pitää pyytää joku katsomaan orkideoiden perään. Kymmenen päivää ne pärjäävät keskenään, mutta eivät sen pidempään.

Olen nähnyt luonnonvaraisena vain suomalaisia orkideoita, kuten maariankämmejän. Niitä löytää esimerkiksi Espoon ja Lohjan metsissä samoilla.

Unelmani olisi, että näkisin vielä joskus lumikuningatar-orkideoita kukkimassa Himalajan rinteillä. Se olisi täydellistä." ■

Rohkeasti kohti uutta

Teksti **ELLA PESONEN** Kuva **MIKKO LEHTIMÄKI**

*Vaasan Sähkö uudisti strategiansa, arvonsa ja visionsa. Toimitusjohtaja **Stefan Damlinille** on tärkeää, että yritys uskaltaa kokeilla uutta ja kehittää alaa – yhdessä kumppaneiden ja asiakkaiden kanssa sekä ympäristöä kunnioittaen.*

1 Mitkä ovat Vaasan Sähkön uudet arvot?

”Tavoitteellisuus, intohimo ja yhdessä tekeminen. Arvot valikoimme yhdessä henkilökunnan kanssa. Tavoitteellisuus tarkoittaa meille sitä, että haemme ongelmien sijaan ratkaisuja. Intohimo taas sitä, että olemme ylpeitä työstämme, innostumme siitä ja haluamme kokeilla uutta luovastikin. Ja työtä teemme yhdessä niin oman tiimin, kumppaneiden kuin asiakkaiden kanssa – kolmet aivot ovat usein yhdessä hedelmällisemmät kuin yhdet, ja sellainen työskentely myös avartaa.”

2 Miten uusi visio ”rohkea uudistuminen yhdessä” näkyy arjen työssä?

”Haluamme luoda alalle uusia ratkaisuja ja tuotteita sekä tarjota kumppaneillemme alustan, jossa testata uutta. Asiakkaiden avulla haluamme hahmottaa paremmin, millaisia uusia ja lisäarvoa tuottavia energiapalveluita voisimme tarjota. Sähkö on niin vahvasti läsnä kaikkien elämässä, myös uusien asioiden, kuten sähköautojen, kautta.

Uutta teknologiaa hyödynnämme kokeilemalla vaikkapa älykkäiden kiinteistöjen kytkemistä joustavaan energijärjestelmään.

Esimerkiksi juuri nyt suunnittelemme uusia ja mullistavia tapoja varastoida ja säästää energiaa.

3 Miten yritys suuntaa kohti tulevaisuutta?

”Tähtäämme siihen, että tulevaisuudessa käytämme tuotannossa vain uusiutuvia luonnonvaroja. Tuuli- ja aurinkosähkö nousevat koko ajan suosituimmiksi – maailmalla se näkyy jo.

Minulle henkilökohtaisesti tärkeä asia on hiilijalanjäljen pienentäminen, ja siihen rohkeaisen henkilökuntaakin. Sain itse selville, että vaihtamalla tuulisähköön, sähköautoon, junalla matkailuun ja maalämpöön oma jalanjälkeni pienenesi 75 prosenttia. Tuulisähköön vaihdoin heti.

Meillä on suunnitteilla mobiili-sovellus, jonka avulla asiakkaatkin voivat seurata energiankulutustaan ja päästöjään. Energiayhtiön tehtävänä on mielestäni myös kertoa asiakkaille heidän omasta hiilijalanjäljestään. Merkittäviä muutoksia saa aikaiseksi melko pienillä teoilla!”

Nimi: **Stefan Damlin**
Työ: **toimitusjohtaja**
Koulutus: **kauppateiden maisteri**
Perhe: **vaimo Inger, pojat Robin, 22, ja Anton, 19, sekä Martha-kissa**
Harrastukset: **hiihto ja lenkkeily**

Päästötöntä energiaa

VAASAN SÄHKÖN vuonna 2018 myymästä sähköstä lähes 65 prosenttia oli päästötöntä ja yli 30 prosenttia peräisin uusiutuvista energialähteistä.

Sähkön hiilidioksidin ominaispäästöt olivat 225 g/kWh. Sähkön tuottamisesta syntyi käytettyä ydinpolttoainetta 0,8 mg/kWh.

Vaasan Sähkön myymän sähkön lähteet vuonna 2018:

32,7 %

uusiutuvia energialähteitä

36,2 %

fossiilisia energia-
lähteitä

31,1 %

ydinvoimaa

NÄIN PIDÄT HUOLTA

Astianpesukoneesta

Näillä vinkeillä saat puhdasta tiskiä.

1 | Poista ruoantähteet astioista ennen konepesua ja jätesivilän päältä jokaisen tyhjennyksen yhteydessä. Kone ei ole jätemylly: ruoanpalaset kerääntyvät koneen sisään, saavat koneen haisemaan ja huonontavat pesutulosta. Kun huolehdit koneen oikeanlaisesta käytöstä päivittäin, sen käyttöikä pitenee, ja isompia huoltoja tarvitaan harvoin.

2 | Tee säännöllisesti pikahuolto eli irrota ja pese jätesivilä ja pyyhi luukun reunat sekä tiivistysten välit keittiöliinalla ja käsitiskiainevedellä. Tarkista suihkuvarsien kunto ja puhdista ne tarvittaessa pulloharjalla. Jos käytät konetta päivittäin, huolto on hyvä tehdä viikoittain.

3 | Vaihtelee pesuohjelmia ja valitse välillä kuumu pesu tai pitkä pesuohjelma. Se pitää astianpesukoneen puhtaampana. Lue astianpesukoneesi käyttöohjeet: joissakin koneissa saattaa olla hyödyllisiä pesuohjelmia koneen huoltamiseen tai sensoreita, jotka ilmoittavat koneen likaisuudesta.

FOTOLIA

4 | Tee sitruunahappokäsittely, joka poistaa kalkkia. Suomessa vesi on pääosin pehmeää, eikä kalkkia muodostu kovin helposti. Rannikkoseuduilla vesi voi kuitenkin olla kovempaa. Jos juomalasit näyttävät pesun jälkeen harmailta, se on usein merkki siitä, että kalkinpoisto on paikallaan. Annostele pesuainekoteloon 2–3 ruokalusikallista sitruunahappojauhetta ja pese kone kuumalla pesuohjelmalla. Kyytiin voi laittaa puhtaita teräsastioita, kuten kattiloita tai ruokailuvälineitä, ja ne saavat samalla kirkastavan käsittelyn. Pese kone vielä lopuksi tavallisella ohjelmalla ja konetiskiaineella.

Vinkit antoi TSS Työtehoseuran tutkija Tarja Marjomaa.

Piristystä katukuvaan

VAASAN Matkakeskuksen tienoilla, Maasillan lähellä kulkevat kesästä asti voineet ihailla koivuteippaukset kylkeensä saanutta, maisemaan hauskaasti sulautuvaa muuntamo. Vain kivenheiton päässä sijaitsee myös toinen taiteellinen muuntamo, **Päivi Areniuksen** maalauksin koristeltu.

Hae pilottiin ja säästä sähkökuluissa!

KESÄLLÄ VALITTIIN 30 ensimmäistä Vaasan Sähkön asiakasta mukaan kodin energiankulutusta ohjaavaan pilot-tihankkeeseemme. Pilottiin haetaan nyt lisää vapaaehtoisia osoitteessa vaasansahko.fi/pilotti. Voit osallistua hakuun, jos olet sähkölämmittäjä, Vaasan Sähkön asiakas ja asut Vaasan Sähköverkon alueella.

Testiryhmäläiset saavat vuoden kokeilujaksoksi kotiinsa älykkään laitteiston, joka ohjaa ja tehostaa kodin energiankulutusta. Sen avulla voi myös säätää kodin lämpötilan pienemmäksi loman ajaksi ja säästää sähkökuluissa.

Pilotin tarkoituksena on tutkia sähkönkäyttäjien osallistamista energiajärjestelmään ja mahdollisuuksia vaikuttaa kulutuspiikkien tasaamiseen. Näin voidaan muun muassa lisätä uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa. Kokeilun aikana kerättyjä tietoja ja kokemuksia hyödynnetään uusien palveluiden kehittämisessä. Kiitos kaikille osallistujille!

FOTOLLA

Syksyn valoksi lukulamppu 2.0

SYKSY ON tunnelmavalojen aikaa. Kuuma valaistustrendi on ripustaa kattovalaisin lukuvaloksi sängyn viereen. Lukuvaloksi voi valita oikeastaan minkä tahansa kattovalaisimen. Valaisin ripustetaan samalle tasolle kuin perinteinen lukuvalo: niin alas, että sen valossa voi lukea, mutta niin, että se ei häikäise silmiä. Valaisimen johtoja ei tarvitse piilottaa, vaan ne saavat näkyä osana sisustusta. Suosikkiväri johdoissa on musta, ja trenditietoisimmat valitsevat johdot kangaspäällysteisinä.

Hyvää tuulta tuuletuksin

Seuraa meitä somessa!

VAASAN SÄHKÖ rantautui keväällä ja kesällä etsimään kaduilta tuuletusvoimaa ja positiivista energiaa – ja sitähän löytyi! Saimme parikymmentä innokasta kulkijaa esittelemään tuuletustaitojaan ja piristämään somekansaamme Hyvän tuulen tuuletuksin. Käy kurkkaamassa taidonnäytteet Instagramin puolelta!

#suomenvaasalaisintasähköä

ENERGYCITY 2019:

KESTÄVÄ KEHITYS HÅLLBAR UTVECKLING > RELOADED

VAASAN SÄHKÖ
VASA ELEKTRISKA

@Vaasa/Vasa 24.10.2019

Tervetuloa tapahtumaamme!

VAASAN SÄHKÖ JÄRJESTÄÄ jo kolmatta kertaa raikkaita näkökulmia ja inspiroivia puhujia tarjoavan Energycity-tapahtuman. Tällä kertaa teemana on kestävä kehitys. Tapahtuma järjestetään Vaasassa 24.10., ja olemme varanneet siihen 50 paikkaa asiakkaillemme. Lue lisää ja ilmoittaudu osoitteessa vaasansahko.fi/Energycity.

E-laskulla helpotat arkeasi

Hyödynnä
asiakasetusi

E-laskun vastaanottajana sinun ei tarvitse naputella pitkiä viitenumeroita tai jännittää postin saapumista. Kun saat sähkölaskun e-laskuna, voit itse päättää, haluatko laskun tavallista tiheämmin, jopa 12 kertaa vuodessa.

Tilaamalla e-laskun voit voittaa nyt 30 euron arvoisen S-ryhmän lahjakortin!

Arvomme joka kuukausi vuoden loppuun saakka 10 kappaletta S-ryhmän lahjakortteja e-laskun valinneiden kesken. Arvontaan osallistuvat automaattisesti kaikki e-laskuasiakkaamme.

Näin tilaat e-laskun

- 1 Kirjaudu verkkopankkiisi.
- 2 Noudata verkkopankin ohjeita ja tilaa uusi e-lasku. Valitse laskuttajaksi Vaasan Sähkö Oy. Anna tunnistetiedoiksi **asiakasnumerosi** ja **laskutussopimusnumerosi**.

Muista valita myös oikea laskun aihe – sähkölasku tai kaukolämpölasku.
- 3 Jos et halua hyväksyä jokaista laskua erikseen, valitse automaattinen maksaminen.
- 4 Tarkista tiedot ja tallenna.
- 5 Seuraava lasku saattaa tulla vielä paperilla, mutta sen jälkeen saat e-laskusi suoraan verkkopankkiin, jonne laskusi myös arkistoituvat.

Muoville uusi elämä

Vaasan kupeessa Laihialla muutetaan muovijätettä öljyksi ja takaisin teollisuuden raaka-aineeksi. Pohjanmaan Hyötyjätekuljetuksen nerokas innovaatio on tuore ratkaisu muovinkierrätyksen haasteisiin.

Teksti **ELLA PESONEN**
Kuvat **PÄIVI KARJALAINEN**

Pieniä ja isoja säiliöitä ja lukuisia eri suuntiin kiemurtelevia putkia. Siltä näyttää Pohjanmaan Hyötyjätekuljetus Oy:n laitoksen iso koneisto, jossa muutetaan muovijätettä öljyksi.

Monelle muovijäte on rasite, mutta laihialaiselle yritykselle se on arvokas raaka-aine. Yrityksen slogan onkin: Don't waste your waste (Älä haaskaa roskiasi).

"Muovin muuttaminen öljyksi on yksi uusi tapa kierrättää ja antaa muoville uusi elämä", yrityksen toimitusjohtaja **Mikko Lammi** sanoo.

Kun voirasiat, muovipussit ja muut muovijätteet saapuvat jätteenkäsittelylaitokselle, koneet tunnistavat heijastus- ja läpivalaisutekniikalla, mikä muovilaatu on kyseessä.

Tietyt muovilaadut voidaan jalostaa mekaanisesti granulaatiksi eli pieneksi pyöreäksi muovinappulaksi, joka käy muoviteollisuuden raaka-aineeksi.

Perinteisen muovin kierrätyksessä yksi suurimmista ongelmista on se, että iso osa muovilaaduista ei sovi kierrätettäväksi mekaanisesti.

Yksi ratkaisu ongelmaan on kemiallinen kierrättäminen eli muovin palauttaminen öljyksi.

"Se perustuu muovin hiilivetyjen kierrättämiseen. Muovia muun muassa kuumennetaan, höyrytetään ja tislataan, jolloin se palautuu alkuperäiseen olomuotoonsa. Silloin raaka-aine on taas alkupisteessä, ja sen ominaisuudet ovat huippuluokkaa. Muutamme jätteen takaisin raaka-aineeksi."

Perheyrietyksessä edetään intohimolla

Mikko Lammin vanhemmat **Tapio** ja **Pirkko Lammi** perustivat jätehuoltoyrityksen Laihialle vuonna 1983. Alussa jätehuoltoa tehtiin traktorivetoisella jätepakkaajalla, ja jätteet toimitettiin kaatopaikalle.

"Jätehuolto on kehittynyt 20 viime vuoden aikana valtavasti. Tänä päivänä meiltä ei viedä kaatopaikalle juuri mitään, vaan kaikki pyritään kierrättämään."

Kemiallinen kierrätys on uusin osa yrityksen jätehuoltojärjestelmää. Pyrolyysilaitos kemiallista kierrätystä varten rakennettiin Laihialle vuonna 2017.

Mikko Lammi on ollut perheyrietyksessä mukana pikkupojasta asti. Työsään häntä ajaa eteenpäin intohimo.

"Tämä on kiva ala, koska yritämme koko ajan yhdessä luoda jotain parempaa. On pyrittävä kehittämään uusia tapoja kierrättää, jotta voimme tukea paremmin kestävää kehitystä ja ympäristöä."

Lammin oma poika **Viljami** on ensimmäisellä luokalla. Ehkä hänet nähdään tulevaisuudessa yrityksen kipparina.

"Poika on välillä yrityksen töistä liiankin kiinnostunut, ja pitää sanaa,

että menen välillä leikkimään. Mutta meillä se on aina mennyt niin, että isät ovat auttaneet poikiaan töissä. Loppuun asti autamme toisiamme."

Keksintö kiinnostaa ulkomaillakin

Maaillalla kierrätys on toisella tolalla kuin Suomessa, ja etenkin muovin kierrätys on vielä vähäistä. Siksi laihialainen yritys saa paljon kiinnostuneita yhteydenottoja ulkomailta – etenkin kehittyvistä maista, joissa kierrätystä ei ole käytännössä ollenkaan.

"Siellä jätteet saattavat lojua vuoren rinteillä, aavikoilla ja rannoilla."

Lammi haluaisi viedä suomalaista jätehuolto-osaamista kehittyviin maihin. Hän näkee muovin nimenomaan roskaamisongelmana, ei niinkään ilmastongelmana. Muovi ei ole ainoastaan pahasta, vaan siinä on paljon hyvääkin.

"Monet elintarvikkeet säilyvät parhaiten muovirasiassa. Jos muovipaketti vaihdettaisiin, elintarvikkeen säilymättömyys voisi olla ilmastolle isompi ongelma kuin itse muovirasia. Tärkeintä olisi hillitä roskaamista ja estää se, ettei se muovirasia päädy mereen."

Lisäksi suunnitteilla on rakentaa lisää pyrolyysilaitoksia Suomeen. Lammia kiinnostaa myös, mistä muusta öljyä voisi valmistaa. Kananhöyheniä on jo kokeiltu.

"Öljyä voi käytännössä valmistaa mistä tahansa orgaanisesta aineesta. Kehitystä hidastaa vielä se, että tuotanto pitäisi myös saada kestäväksi. Kyllä puustakin voi valmistaa dieseliä, mutta se maksaa litralta saman verran kuin Alkosta hyvä pullo samppanjaa." ■

Toimitusjohtaja
Mikko Lammi ostaa
kaupasta muovipussin
hyvällä omallatunnolla,
sillä tietää, mitä sille
lopuksi tehdään.

POHJANMAAN HYÖTYJÄTEKULJETUS OY on keskittynyt monipuoliseen jätehuoltoon, muun muassa jalostamaan muovijätteen öljyä. Pohjanmaan Hyötyjätekuljetus on Vaasan Sähkön asiakas.

MUOVIN MATKA | Muovijätettä lajitellaan koneilla jatkojalostusta varten. Jätevuorissa on kaikenlaista muovia pusseista kastelukannuihin. Kuvan lasipulloissa on muovista valmistettua öljyä. Vaikka toimitusjohtajan titteli on jo siirtynyt Mikko Lammille, isä Tapio Lammi (ylhäällä oik.) on edelleen perheyriksen toiminnassa mukana.

Kuskusvuokaan jää koukkuun

Syksyn tullen alkaa tehdä mieli lämmittäviä uuniruokia. Helppo kuskusvuoka syntyy kauden kasviksista ja saa potkua fetasta sekä Pohjois-Afrikan mausteista.

Resepti **HANNA HURTTA**
Kuvat **MARI LAHTI, FOTOLIA**

Suolainen
feta on
uuniruokien
trendihöyste.

Valmistele ensin kasvikset: Kuori myskikurpitsa ja poista siemenet. Kuori bataatti ja porkkanat. Leikkaa vihannekset suupaloiksi ja laita uunivuokaan.

Mausta ja paista kasvikset: Sekoita kaneli, juustokumina, paprika ja korianteri 2 ½ rkl:een öljyä ja sekoita seos kasviksiin. Laita myös kirsikkatomaatit uunivuokaan. Paista 225 asteessa 20 minuuttia.

Valmista kuskus: Kiehauta vesi ja sekoita kuskus joukkoon. Käännä lämpö pois levyltä, peitä kattila kannella ja anna tekeytyä vähintään kuusi minuuttia. Sekoita haarukalla ilmavaksi.

Käsittele lehtikaali: Riivi lehtikaali irti lehtiruodista. Hiero joukkoon ½ rkl öljyä ja ½ tl suolaa.

Viimeistele ruoka: Sekoita kuskus ja lehtikaali vuokaan kasvien sekaan. Mausta suolalla ja mustapippurilla. Murra päälle fetajuusto. Jatka paistamista vielä 5–10 minuuttia. Koristele vuoka tuoreella basilikalla.

Neljän hengen
annokseen tarvitset:

½ myskikurpitsan (n. 400 g)
1 bataatin
2 porkkanaa
2 ½ + ½ rkl oliiviöljyä
1 tl kutakin maustetta jauhettuna: kanelia,
juustokuminaa, paprikaa, korianteria
250 g (terttu)kirsikkatomaatteja
3 dl kuskusia
3 dl vettä
100 g lehtikaalia
150 g fetajuustoa
suolaa ja mustapippuria
tuoretta basilikaa

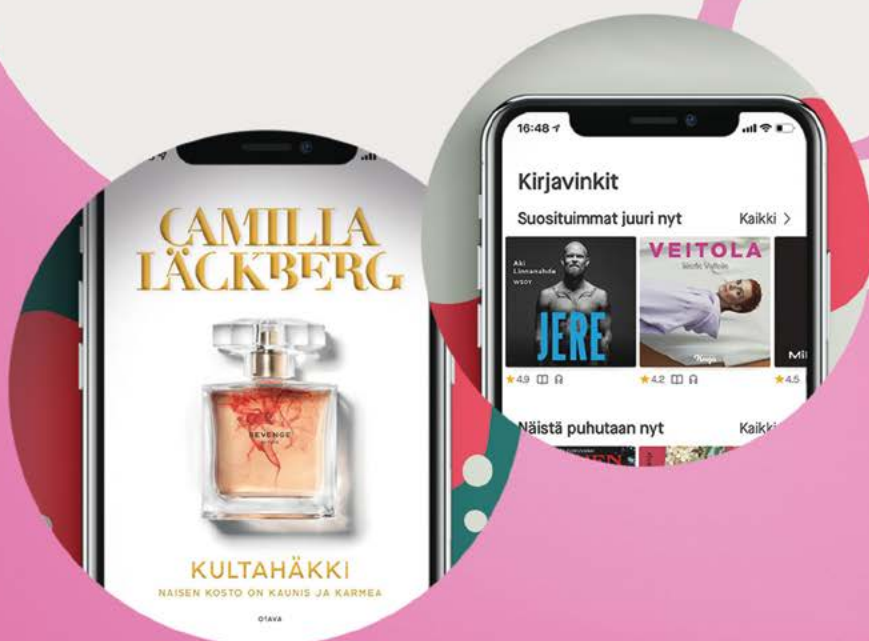
**Moneen
makuun!**

Tuhti kasvisruoka
sopii myös
lisukkeeksi kanalle
tai kalalle.

Nextory

#vaasansähkö @vaasansahko

**Hyödynnä
asiakasetusi**

Mitäs tänään kuunneltaisiin?

Kutsumme sinut nauttimaan Nextoryn
ääni- ja e-kirjoista ilmaiseksi 30 päivän ajan.

Nextoryn tuhansien kirjojen valikoima tarjoaa aina uutta
luettavaa ja kuunneltavaa koko perheelle muksusta
mummiin ja kännykästä tablettiin. Lue ja kuuntele lisää
osoitteessa vaasansahko.fi/asiakasedut

Suomen vaasalaisinta sähköä.